

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Ne frankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.— V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 11

Sreda, 7. februarja 1934

Leto IX

Socialnodemokratska stranka Jugoslavije obnovljena!

Kongres je ob velikem navdušenju delegatov in velike množice beograjskega delavstva ter v prisotnosti zastopnikov Socialistične delavske internacionale in delegatov socialnodemokratskih strank sosednih držav soglasno sklenil ustanovitev Socialnodemokratske stranke Jugoslavije in njen pristop k Socialistični delavski internacionali

Po dolgi in temeljiti predpripravi se je sestel dne 3. februarja v Beogradu ustanovni kongres Socialnodemokratske stranke Jugoslavije. Od vseh strani države so se zbrali v Beogradu delegati delavstva k tej veliki in veličastni manifestaciji, ki bo ostala važen mejnik v razvoju delavskega gibanja v Jugoslaviji. Vest o sklicanju kongresa je vzbudila med vsem delavstvom veliko zanimanje in navdušenje, v ostali javnosti pa veliko pozornost. Po petih letih neprostovoljnega mrtvila se vrača razredno zavedno delavstvo ponovno v arena političnega udejstvovanja, ker se zaveda, da je boj za gospodarske in socialne pravice delavskega razreda predvsem vprašanje politične moči in vpliva v državi. Delavstvo vidi težkoče, s katerimi se bo moralo boriti, in tudi računa z njimi, ve pa tudi, da brez boja ne more biti uspeha in ne more biti zmage.

Ustanovni kongres socialnodemokratske stranke Jugoslavije je bil ne samo manifestacija delavske volje za obnovo političnega gibanja, ampak tudi odločen izraz njegove težnje za popolno enotnost in solidarnost delavstva v državi in na celem svetu. Ta osnovna misel kongresa se je lepo odražala v velikem napisu na rdečih draperijah na odru nad sliko Karla Marxa: »Proletarci vseh dežel, združite se!«

Socialnodemokratska stranka Jugoslavije stopa na plan obnovljena in prenovljena, od delavstva zaželjena in pozdravljena. Začenja nova doba dela in boja za zmago socialnodemokratskega programa v državi, za politično, gospodarsko in socialno enakopravnost vsega delovnega ljudstva v mestih in na deželi, za uresničenje socializma.

Otvoritev kongresa

Kongres je zasedal v veliki dvorani Delavske zbornice v Beogradu. V okusno ozaljšani dvorani so se že pred določeno uro zbirali številni delegati, sodružice in sodruzi, od blizu in daleč na kongres. Oder, na katerem je stala predsedniška miza in govorniški pult je bil ves v rdečilu in zelenju. V ozadju je visela slika Karla Marxa, pod njo pa je bil postavljen doprni kip prvobornika srbske socialne demokracije, Dimitrija Tucovića. Ko je okoli pol 10. ure dopoldne s. Topalović otvoril kongres, so bili zbrani na svojih mestih vsi delegati in številni poslušalci iz vrst beograjskega delavstva. Okoli predsedniške mize pa so zavzeli mesta člani akcijskega odbora za ustanovitev stranke.

S. Topalović je v kratkih obrisih podal pregled o predpripravi, ki so bile potrebne za sklicanje kongresa. Težki gospodarski in politični pretresi v vsem svetu in še prav posebno v srednji Evropi nalagajo našemu delavstvu dolžnost, da obnovi socialnodemokratsko stranko kot odgovor

na zmago kontrarevolucije v več državah. Jasno je, da ni mogel nihče skleniti obnove socialnodemokratske stranke brez najširšega sodelovanja vseh onih, ki predstavljajo socialistično gibanje v naši državi. Zato se je vodila temeljita diskusija na sestankih in v časopisju. Rezultat teh razgovorov je bil sklep za sklicanje konference delegatov, katere naloga je, da na svečan način potrdi sklepe širom države obdržanih sestankov, da sprejme strankin program in statut in pooblasti posebne forume, da bodo izvršili vse, kar je potrebno za formiranje socialnodemokratske stranke. Socialnodemokratska stranka hoče biti v resnici demokratska stranka, zato mora biti zgrajena od spodaj navzgor in mora počivati na volji članstva.

Socialnodemokratska stranka hoče biti politična predstavnik delavstva in nameščenstva. S tem, da stopa pred najširšo javnost, se podvrgava njeni kritiki in kontroli v vsem svojem delovanju in risanju.

Govor s. Topalovića je bil burno pozdravljen.

Izvolitev predsedništva kongresa

Po govoru s. Topalovića je kongres izbral predsedstvo: Izvoljeni so bili za predsednike ss.: Sreten Jakšić iz Sarajeva, Josip Petejan iz Maribora in Jansco Viktor iz Zagreba, za zapisničarje ss.: Milorad Belić iz Beograda, Franc Beutl iz Hrastnika, Rosmayer iz Novega Sada, Peter Rajković iz Sarajeva, Matija Rupido iz Pakraca in Stanišić iz Skoplja, nadalje s. Josepina Nipič iz Maribora izmed ženskih delegatov.

All naj ustanovimo socialnodemokratsko stranko?

K prvi točki dnevnega reda je govoril s. Petejan. V svojem govoru je orisal nenormalne politične prilike v državi, ki so nastale kot posledica boja med dvema ekstremoma, med federalizmom in centralizmom. Socialistična stranka pri teh medsebojnih razračunavanjih buržuazije ni bila udeležena. Delavstvo je odklonilo in odklanja centralizem prav tako kakor federalizem. Meščanske stranke pa so v svoji zaslepljenosti vodile medsebojno borbo, ki je končala z ukinitvijo ustavnih pravic. Po 6. januarju je morala socialistična stranka likvidirati. Tedaj je nastopila poleg dobe političnega mraka tudi doba prvih poizkusov socialne reakcije. Z naporom največjih sil se je strokovnim organizacijam, kot edinim predstavnicam delavskega gibanja v državi posrečilo organizirati odločen boj proti tem reakcionarnim nameščenim. S pomočjo dobrega prijatelja in moža svetovnega slovesa, pokojnega ravnatelja mednarodnega urada dela Alberta Thomasa, je uspelo preprečiti nakane reakcije in rešiti težko priborjene socialne pridobitve delavskega razreda izza prvih časov

parlamentarizma pred uničenjem. Delavstvo ni prostovoljno nehalo s političnim udejstvom. Dogodki zadnjega časa pa dokazujejo nasprotno, da želi razviti čim večjo politično aktivnost. Treba je samo, da se spomnimo na podeželske občinske volitve in njihove rezultate, potem pa tudi na volitve v Delavske zbornice, ki so prinesle ogromno zmago razredno zavednega delavstva, pa si lahko ustvarimo pravo sliko razpoloženja, ki vlada med delavstvom.

Socialnodemokracija ima mnogo nasprotnikov v fašistih hitlerjevega in mussolinijevega in v vatikanskega kova, ki jih tudi pri nas ne manjka.

Fašizem pa ne ograža samo politične in notranje svobode naroda, ampak tudi mednarodni mir. Socialni demokrati pa se baš obratno bore za osiguranje miru. Ustanovitev socialnodemokratske stranke je živa potreba delavskega razreda v njegovem stremljenju po obrambi njegovih pravic in odpravi socialne neenakosti ter končnemu uresničenju mednarodnega bratstva.

Jugoslovanska socialna demokracija je že leta 1909 na konferenci v Tivoliju v Ljubljani, kateri je prisostvoval poleg pokojnega Viktorja Adlerja tudi delegat avstrijske socialnodemokracije na današnjem kongresu, s. dr. Renner, sklenila resolucijo, s katero se je izjavila za združenje vseh jugoslovanskih plemen v eno državo. Socialisti so pomagali graditi Jugoslavijo in tudi sedaj ne bi dopustili, da bi jo kdorkoli razrušil. Ali v tej državi, katero je delavstvo pomagalo zgraditi, je treba, da postanemo vsi enaki, da bodo vsi državljanji uživali enake pravice, ne glede na spol, narodnost in vero. Tako Jugoslavijo bo branil delavski razred pred vsem napadi fašizma velikih držav, ki danes steguje svoje kremplje, da zaslužni male narode in uniči njihovo težko pridobljeno svobodo.

Proti ustanovitvi socialdemokratske stranke so danes vsi njeni nasprotniki. Da bi uspeli, klevetajo pokrenitelje te akcije in grdi jo še neustanovljeno stranko že v naprej s tem, da pripovedujejo, da so izbrani delegati poslani s strani srezkkih načelnikov, da bo stranka orodje režima in njegov eksponent itd. Nas ne more motiti klevetanje naših nasprotnikov, prepričani smo tudi, da med zavednim delavstvom nikakor ne bodo uspeli, o čemer nam priča današnji kongres. Z našim delom bomo nasprotnikom dali najboljši odgovor, onim pa, ki nam že danes dajejo svoje zaupanje, zagotavljamo, da se nad našim delom ne bodo razočarali, zato pa naj tudi sami stopijo v naše vrste in nam pomagajo.

Socialni demokrati hočemo voditi svojo lastno politiko, to je politiko delav. razreda.

Kdor hoče podpreti to politiko, je dobrodošel v naših vrstah. H koncu

poziva govornik navzoče, da glasujejo za ustanovitev socialnodemokratske stranke Jugoslavije.

Med govorom s. Petejana in ob zaključku so priredili delegati burne ovacije govorniku, ki so izzveneli v demonstracijo proti mednarodnemu fašizmu in njegovim črnim nakanam, pa tudi v glasen protest proti obrekovalcem.

Mednarodni delegati

Med govorom s. Petejana so se pojavili na odru delegati socialnodemokratskih strank iz inozemstva: kot zastopnik avstrijske socialnodemokracije dr. Karl Renner, za madžarsko socialnodemokratsko stranko Buchinger in Karl Peyer, za čehoslovaško socialnodemokratsko stranko s. dr. Winter in s. Josip Jirout, za rumunsko socialdemokratsko stranko s. German. Prihod delegatov je izzval na kongresu veliko navdušenje. Delegati so jih pozdravljali s ploskanjem in vzkliki.

Manifestacija za novo ustanovljeno socialnodemokratsko stranko

Takoj nato otvori predsednik debato o referatu s. Petejana. V debati so govorili s. Ilić (Kragujevac), Grubauer (Zagreb), Klipp (Velika Kikinda), v imenu poljedelskih delavcev, Beširović (Sarajevo), Stanešić (Skoplje), Štefanović (Vršac), Lisac (Smederovo), Takasc (Subotica), za madžarske sodruge iz Vojvodine, Filipovič (Zaječar), Marija Štefanović (Beograd).

Za delegacijo Dravske banovine je podal pritrilno izjavo s. Klenovšek (Trbovlje), ki je pozdravil novo se snujočo socialnodemokratsko stranko zlasti tudi v imenu težko izkušane proletarijata v rudarskih revirjih, kateri pričakuje od nove stranke pomoči in zaščite.

Sodružica Rakovec je pozdravila konferenco v imenu Zveze delavskih žen in deklet iz Ljubljane.

Po izčrpanju govorniške liste je predsednik s. Sreten Jakšić dal na glasovanje predlog o osnovanju stranke. Med splošnim navdušenjem in klicanjem živela socialnodemokratska stranka Jugoslavije, je predsednik ugotovil, da je predlog sprejet soglasno. Pozval je navzoče, da vstanejo in zakličejo novo ustanovljeni stranki trikratni »Živijo«.

Ta trenotek na ustanovnem kongresu stranke je bil eden najlepših in najveličastnejših ter bo ostal vsem navzočim v trajnem spominu.

Poročilo verifikacijskega odbora

Neposredno po volitvah predsedništva je bil izvoljen verifikacijski odbor; zanj je podal poročilo s. Negoslav Ilić. Odbor je verificiral 177 mandatov delegatov, ki so pristopili iz 75 različnih krajev države. Najjače sta bili zastopani Srbija in

Vojvodina, potem Bosna, Dravska banovina, nato Hrvatska in Dalmacija. Iz Dravske banovine je bilo navzočih 29 delegatov in delegatk; od teh 16 iz mariborskega okrožja, 13 pa iz ljubljanskega okrožja. Kongres je pritržil predlogu verifikacijskega odbora in je priznal vse mandate.

Strankin program

Referat o programu stranke je imel s. Topalović. V svojih izvajanjih je naglasil, da osnutek strankinega programa ni več enostaven prevod programa nemške socialne demokracije iz leta 1893, ki je pod označbo erfurtskega programa tvoril podlago vseh pred vojno obstoječih socialnodemokratskih strank, ampak je izdelan odgovarjajoče položaju in potrebam delavskega razreda v Jugoslaviji. Osnovno načelo programa je odprava kapitalističnega gospodarskega reda in velike zasebne lastnine ter povezovanje vsega gospodarstva v velike javne zadruge, na principu socializacije. **Stranka mora biti marksistična.** Nosilec novega družabnega reda bo delavski razred, zato bo tudi mezdno delavstvo tvorilo kader stranke.

Prilike pa zahtevajo da se ustvari medsebojno sodelovanje med delavstvom in malimi posestniki v mestu in na deželi, ki ne izkoriščajo tuje delovne sile. Samostojni delavci, majhni posestniki v mestu in na deželi, z eno besedo, široke ljudske množice, morajo služiti kot dopolnilo moči meznega industrijskega delavstva v boju za delavsko zakonodajo, za politično demokracijo in za uničenje fašizma. Zato je treba organizirati gibanje ljudskih množic.

S. Topalović podčrtava oni del akcijskega programa, v katerem se zahteva organiziranje načrtnega gospodarstva. V to svrhu je potreben poseben gospodarski program. Izvršitev tega načrta je treba poveriti novim gospodarskim državnim organom in organom svobodno izvoljenih zastopnikov producentov in konzumentov. Za organiziranje gospodarstva je treba iz teh elementov sestaviti vrhovni organ narodnega gospodarstva. Predpogoj za izvajanje načrtnega gospodarstva je **socializacija denarnih zavodov in velikih industrijskih ter trgovskih podjetij.** V zvezi s tem je nujno potrebno razpisati notranje posojilo v višini najmanj 2 milijardi dinarjev za izvedbo javnih del in poživljenja gospodarstva. Na ta način bi bilo mogoče v razmeroma kratkem času odpraviti brezposelnost. V kolikor bi taista še postojala, bo treba zagotoviti popolno preskrbo brezposelnih. Na bazi praktičnega akcijskega programa bo socialnodemokratska stranka organizirala v svojih vrstah široke ljudske množice in začela neizprosno in dosleden boj za uresničenje svojih načelnih zahtev v korist vsega delovnega ljudstva v državi in delavskega razreda na celem svetu. (Dolgotrajno ploskanje.)

Politična in ustavna vprašanja v Jugoslaviji

Sodrug Jovo Jakšić je bil referent po sedmi točki dnevnega reda, o političnih in ustavnih vprašanjih v Jugoslaviji. V svojih izvajanjih je nazorno orisal boj med centralizmom in federalizmom v Jugoslaviji in pri tem povdaril, da je delavstvo na likvidaciji tega boja izredno zainteresirano. Zainteresirano ne samo kot sestaven del naroda in države, ampak tudi radi svojih gospodarskih, socialnih in kulturnih interesov, ki so s tem bojem ogroženi. Kakor je nemogoče centralizem, ki je protiven duhu prave demokracije, prav tako je nemogoča federacija in avtonomija na bazi zgodovinskih mej. Potreba po kompromisnem rešenju ustavnega vprašanja je iz dneva v dan večja. Notranjo upravno razdelitev države je treba izvršiti iz vidika potreb narodnega gospodarstva s tem, da se široke samouprave formirajo okoli velikih centrov, ki v državi že obstoje. Social-

na demokracija ne bo begala od rešitve tega vprašanja, dokler ne bo rešeno v smislu njenih zahtev, ker se dobro zaveda, da nobena druga pot ne vodi k notranjemu narodnemu pomirjenju in zblizanju jugoslovanskih plemen. (Živahno pritrjevanje.)

Strankin statut

O strankinem statutu je podal poročilo s. Pfeifer. Strankin statut predvideva poleg strankine centrale še pokrajinske, okrožne in krajevne organizacije, v splošnem pa ozko povezanost vseh strankinih delov.

Sodružica Milica Topalović je utemeljila zahtevo po ustvaritvi ženskih sekretarijatov v okviru stranke kot pomožnih agitacijskih organov stranke za organiziranje žen in razširitev podlage strankinega delovanja v ženskem svetu.

Iz istih razlogov je predlagal s. Eržen osnove mladinskih sekcij v okviru stranke. Mladinske sekcije naj imajo nalog, voditi agitacijo med mladino in jo pridobivati za stranko in njen program. V času, ko reakcija in fašizem skušata prikleniti mladino nase, je treba, da stranka jasno označi pred vsem svetom, da je ona zbiralnica mladine in da leži bodočnost mladine le v socializmu. Mladina naj ne bo več slepo

Popoldansko zasedanje kongresa

Poročila komisij

Poročila komisije, ki je razpravljala o predlogih referentov o političnih in ustavnih vprašanjih in o programu, je podal s. Topalović. Program stranke, kakor tudi strankina deklaracija sta bila sprejeta soglasno.

Daljša debata se je razvila pri poročilu komisije za statut. S strani poročevalca s. Rajkovića so bili predloženi kot dopolnilo statuta trije predlogi. V načelu je bilo osvojeno, da se naj novi strankin statut kombinira z upoštevanjem osnutka, ki ga je izdelal akcijski odbor in pa predloga sodrugov iz Sarajeva. Radi vzpostave ženskih sekretarijatov je bilo zaključeno, da se takoj formira centralni ženski sekretarijat, podroben pravilnik (kakor tudi vse ostale pravilnike), je pooblaščen izdelati strankin izvršni odbor. Radi mladinskih sekcij je bilo sklenjeno, da se formirajo v stranki mladinske sekcije, kojih člani ostanejo vsi omladinci do 21. leta starosti, vendar pa člani teh sekcij nimajo pravice aktivnega odločanja v stranki. Iznešeni so bili s strani govorni-

Veliko manifestacijsko zborovanje

V nedeljo, dne 4. februarja 1934 se je vršilo v okviru kongresa veliko manifestacijsko zborovanje, na katerem so govorili delavstvu delegati inozemskih socialnodemokratskih strank. Delavstvo iz Beograda je napolnilo dvorano do zadnjega kotička. Ko je ob 10. uri otvoril s. Petejan zborovanje, je v dvorani valovilo morje glav. Zasedene so bile tudi galerije in oni, ki so zakasnili s prihodom na zborovanje, niso mogli več v dvorano.

S. Topalović je kot prvi spregovoril zborovalcem in povdaril, da se je vse delo za ustanovitev socialnodemokratske stranke izvršilo v popolnem sporazumu s Socialistično delavsko internacionalo. Pravzaprav bi tega ne bilo treba niti povdarjati, kajti mi smo bili vedno za internacionalo. Stranko je bilo sicer mogoče prisilno likvidirati, nihče pa ni mogel likvidirati našega socialističnega prepričanja.

Nato je čital

pozdrave, ki so prispeli kongresu iz inozemstva:

od angleške delavske stranke, od francoske socialistične stranke, ameriške socialistične stranke, finske, švedske, danske, litavske, estonske, holandske in španske socialnodemokratske stranke. Posebno toplo je bil

orodje v rokah reakcije in fašizma, ampak avantgarda mednarodnega socializma.

Volltve komisij

Izvoljeni sta bili nato dve komisiji, ena politična in programska, druga za statut.

V komisijo, ki je razmotrivala deklaracijo in program stranke, so bili izvoljeni ss. L. Pavičević (Beograd), Vojanović (Skoplje), Viktor Janczo (Zagreb), Panto Krekić (Sarajevo), nadalje Arpad Verteš in Laža Petrović (Novi Sad).

V komisijo za statut pa so bili določeni — razen referentov — še sodrugi: Stanišić (Skoplje), Rajković (Sarajevo), Stanko (Ljubljana), Nikolić (Beograd), Djurić (Split), Krnić (Novi Sad), in Anka Jakšić (Sarajevo).

Brzovjavni pozdravi delavstva kongresu

Kot dokaz velikega zanimanja za ustanovitev socialnodemokratske stranke služi dejstvo, da je predsedništvo kongresa prejelo v teku zasedanja izredno veliko število pozdravnih brzovjavk iz vseh delov države, pa tudi iz inozemstva. V vseh teh pozdravnih brzovjavkah je naše delavstvo dalo duška svojem navdušenju za ustanovitev stranke.

kov nekateri predlogi radi spremembe imena stranke, vendar pa so le-ti že prej izjavili, da sprejemajo sklepe večine kongresa na znanje in je bil statut soglasno sprejet.

Volltve izvršnega odbora stranke

Po kratkem posvetovanju akcijskega odbora je bila predložena kongresu kandidatna lista izvršnega odbora stranke, ki je bila osvojena brez izprememb. Lista je sestavljena takole: Dr. Nedeljko Košanin, univerzitetni profesor (Beograd), dr. Živko Topalović, Bogdan Krekić (Beograd), Milorad Belić (Beograd), Bogoljub Djurić (Split), Jovo Jakšić (Sarajevo), Vladimir Pfeifer (Zagreb), Josip Petejan (Maribor), Viktor Eržen (Maribor), Dušan Stojilković (Beograd), Negoslav Ilić (Beograd), Milica Topalović (Beograd), Sedej Lojze (Ljubljana), Jakob Klenovšek (Trbovlje), Johan Baher (Bačko Novoselo), Arpad Verteš (Novi Sad) in Mirko Petrincec (Osijek).

S tem je bil zaključen prvi dan kongresa.

ki govori o velikem izkoriščanju in ga vedno znova podžigajo na boj proti izkoriščanju.

Naslednji govornik je bil s. dr. Winter iz Prage, ki je zlasti podčrtal važnost ustanovitve socialnodemokratske stranke Jugoslavije. Kajti nasprotniki socialne demokracije v Čehoslovaški so že dolgo časa očitali vodstvu stranke, kako more zagovarjati zvezo z Jugoslavijo, z državo, v kateri ne sme postojati socialnodemokratska stranka. Čehoslovaška socialna demokracija je globoko zainteresirana na tem, da bo novoustanovljena stranka lahko neovirano vršila svoje delo in svoje poslanstvo med jugoslovanskim narodom. Ob zaključku svojega govora je povdaril potrebo čim ožjega gospodarskega sodelovanja držav male antante in čim prejšnje upostavitve normalnih zvez s Sovjetsko Rusijo, na kar je češka meščanska javnost, pod pritiskom socialne demokracije že pristala. Radi čim ožjega navezanja stikov in sodelovanja je govornik h koncu povabil jugoslovansko delavstvo na letošnjo veliko delavsko olimpijado v Pragi. Dr. Winter je bil burno aklamiran od vseh prisotnih, ki so vzklikali čehoslovaški republiki in čehoslovaški socialni demokraciji.

Za s. Winterjem je govoril s. Jirout, ki je podčrtal potrebo demokracije za delavski razred in za male narode sploh. On smatra, da je uspešna obramba pred fašizmom mogoča le v demokraciji in z demokracijo.

Delegat madžarske socialne demokracije s. Karel Payer nadovezuje v svojem govoru na spomine pred 20. leti, ko je kot madžarski vojak prišel k sodrugom v Beograd, ki so bili tedaj neizmerno potrti vsled smrti njihovega voditelja s. Dimitrija Tucovića. Payer pozdravlja obnovitev socialnodemokratske stranke, ki naj nastavi svoje delo v duhu idej pokojnega Tucovića za dobro jugoslovanskega delavskega razreda in bratskega sodelovanja narodov.

S. Buchinger je v svojih izvajanjih navezal na besede s. Rennerja, ki je rekel, da za prave socialne demokrate začena internacionalizem pri sosedu. Kar se tiče madžarske socialne demokracije, se bo govornik vedno trudil, delati v smislu besed s. Rennerja. Zato poziva jugoslovanske socialiste, da bodo vodili vztrajno akcijo za mednarodno sodelovanje, za mednarodni sporazum in proti reakciji ter fašizmu.

Nadaljni govornik je bil s. German, ki je tolmačil zborovalcem potrebo osnivanja socialnodemokratske stranke v malih državah v trenutku, ko so bile nasilno razbite velike socialnodemokratske stranke v velikih državah. Naloga socialne demokracije je, da organizira boj za demokracijo. Fašizem in šovinizem ne bosta rešila gospodarske krize, ampak bosta pripravljala samo novo vojno. Nova vojna pa pomeni propast civilizacije in uničenje malih narodov.

Zadnji je spregovoril za argentinsko socialistično stranko s. Giullemo Wangler, ki je želel novoustanovljeni stranki največji razmah in najboljši uspeh.

Večtisočglava množica svečano izjavlja pristop Socialnodemokratske stranke Jugoslavije k Socialistični delavski internacionali.

V zanosnem govoru je s. Topalović predlagal pristop Socialnodemokratske stranke Jugoslavije k Socialistični delavski internacionali. »Rdečo zastavo, simbol mednarodnega bratstva delavskega razreda in socializma hočemo danes in vedno dvigati visoko nad našimi glavami. Ta naš simbol nam morejo s silo iztrgati, ali nikdar in nikoli ga ne bomo prostovoljno izročili in se mu odrekli, nikoli in nikdar ne bo klonila naša rdeča zastava pred nikomur. Skrbeli bomo, da jo bomo tako neomadeževano, kot jo bomo prejeli iz rok internacionalne, ohranili

Govori inozemskih delegatov

Kot prvi govornik izmed inozemskih delegatov je nastopil s. dr. Renner. Dr. Renner govori priprosto, a zato nič manj toplo in prepričevalno. Ako se delavstvu zavežejo usta, potem mu ostane samo njegov majhen zaslužek in prazna skleda.

za vedno.« Balkanski socialisti so in bodo vedno postavili svojega moža. (Medklic: Dimitrov.) Topalović; Da, Dimitrov. Baš se na pravem mestu spominja ime tega moža. Kongres je viharno pritrjeval s. Topaloviću, vzklikajoč Dimitrovu in kličoč: Doli nemški fašizem, nato pa je med gromovitim ploskanjem odobril pristop k Socialistični delavski internacionali.

Od Prage do Angore

Kot smoter zunanje-političnih stremeljenj Socialnodemokratske stranke Jugoslavije je označil s. Topalović ustanovitev zveze svobodnih balkanskih narodov in njeno razširjenje na celoten teritorij malih državice, od Prage do Angore. V tem bloku malih držav leži bodočnost malih narodov, ki so danes še igrača v rokah velikih držav. Govornik se je osvrnil pri tem na Turčijo, rekoč, da je nepojmljivo za turško meščansko republiko, ki se toliko ponaša s svojim napredkom v teku enega decenija izza utemeljitve moderne države, v kateri pa ni niti toliko svobode, da bi se moglo formirati najskromnejše svobodno delavsko gibanje.

Nato predlaga govornik to-le

resolucijo:

»Socialnodemokratske stranke balkanskih držav so se že vedno borile za ustanovitev velike zveze balkanskih držav. Tak zveza bi bila najboljša garancija za ohranitev miru na Balkanu in osiguranje gospodarskega ter kulturnega napredka malih na-

rodov. Šele tako povezane bi male balkanske države prestale biti igrača velikih sil za njihove vojne in osvajalne namere. Iz za svetovne vojne so prišle v enak položaj in so postavljene pred enake probleme tri nove podonavske male države: Čehoslovaška, Avstrija in Madžarska. Državna konferenca socialnodemokratske stranke Jugoslavije se izjavlja za aktivno politiko, ki naj gospodarsko in politično prikupi na čim tesnejše sodelovanje vse male države na jugovzhodu, v Podonavju in na Balkanu. Naša stranka bo sodelovala pri tem delu pri vseh predpripravah, katere bo v to svrhu sklicala socialistična delavska internacionala.«

Zaključek kongresa med petjem Internationale

Predsednik s. Petejan je nato razglasil, da je kongres dovršil svoje delo, da je Socialnodemokratska stranka ustanovljena in da bo v trenutku, ko bodo urejene tudi ostale formalnosti, pričela s svojim delom. Delavstvo širom cele države naj se enodušno oklene svoje stranke in gre v boj za zmago socializma!

Na odru se je v tem hipu pojavil pevski zbor »Abrašević«, ki je močno intoniral »Internacionalo«. V svečanem razpoloženju, s klicanjem Internacionali in Socialnodemokratski stranki Jugoslavije so se udeleženci kongresa razšli.

Razredno zavedno delavstvo Jugoslavije je spregovorilo svojo prvo besedo po petih letih političnega molka.

Velik svečani koncert

Razvitje rdeče zastave. — Nepopisno navdušenje delovnega ljudstva

V soboto zvečer so dosegle prireditve socialističnega delavstva Jugoslavije v Beogradu nedvomno svoj vrhunec. V veliki dvorani so priredila združena delavska socialistična kulturna društva velik svečani koncert, ki je imel ogromen obisk. Oder je bil ves rdeč, v ozadju jako osvetljen napis: »Proletarci vseh dežel, združite se!«

Ko so vstopili delegati socialistične internacionalne in socialističnih strank iz inozemstva, je otvoril večer sodr. dr. Živko Topalović, narkar je krepk zbor, sestavljen iz najmlajše dece do starih sodrugov odpel na odru »Internacionalo«. Vsa dvorana je vstala in nepopisno navdušenje in ploskanje je spremljalo delavsko pesem svobode in bratstva.

Sledili so nastopi pevskih zborov delavskih društev »Abraševića«, dečje zveze »Budučnost«, tamburašev »Pobede« in solistov Narodnega gledališča. V sredi programa je prisotne najgloblje zajel svečani trenutek, ko je deca razvila na odru

rdečo zastavo.

Urno-besni vzkliki, ploskanje in solze v očeh delavk in delavcev... Inozemski delegati so strmeli nad

tem globokim vznemirjenjem in spoštovanjem našega delovnega naroda pred zastavo mednarodne delavske zavesti, ljubezni in bratstva. Naslednji dan je na slavnostnem zborovanju zastopnik internacionalne, češkoslovaški narodni poslanec sodr. dr. Winter, izjavil, da je še do tega trenutka dvomil, če je pokret za obnovo socialistične stranke v Jugoslaviji res notranja potreba delavstva samega ali pa morda samo ožjega kroga. Ob razvitju rdeče zastave in po zopetnem odpevanju internacionalne ob koncu tega svečanega koncerta, pa je z ostalo delegacijo uvidel, da je gibanje za obnovo socialdemokratske stranke res zajelo notranjost najširših slojev, da je to njih srčna potreba. Kakor ogromen vihar je završalo zvečer ob ločitvi, ko so zveneli z odra že v drugič zadnji krepki glasovi »Internacionalo«. Pesti krepkih delavskih mišic, ki so se v tisočih dvigale proti rdečemu odru v pozdrav, so bile živa podoba naše neomajane volje, da rdečo zastavo zopet dvignemo in je ne pustimo nikoli več pasti, niti omadeževati. Tako je naslednji dan v slovo naslikal s. dr. Topalović voljo in sklep jugoslovankega delavstva po dvodnevem zborovanju.

Za 40-urni delovni teden

Čehoslovaški socialnodemokratski tisk in vse politično in strokovno gibanje je v mednarodnem propagandnem tednu za štirideseturni delovni teden brez znižanja med razvilo najživahnejšo akcijo. Rešitev tega vprašanja je danes med prvimi pomočki proti povečanju nezaposlenosti. Statistični podatki ponovno kažejo, da se zaradi racionalizacije in omejevanja produkcije, nezaposlenost veča. O tem so poročali socialnodemokratski in strokovni listi. Govorniki so s temi podatki tudi na shodnih dokazali nujnost skrajšanja delovnega časa. Vlada se mora odločiti, da eventualno tudi proti odporu podjetnikov skrajša delovnik.

Okoli balkanskega pakta

Bolgarija baje ne namerava pristopiti paktu balkanskih držav. Pač pa hoče skleniti Bolgarija z vsemi sosednimi državami nenapadalne pakte.

Nekaj podobnega se kuha z Grčijo, če smemo verovati vestem, ki so jih razširjali časopisi minuli teden. Poročali so namreč, da so Italija, Anglija, Nemčija in Rusija svarile Grčijo, da se pridruži balkanskemu bloku. Ta vest je verjetna glede Italije, Anglije in Nemčije, ki so interesirane na »političnem« ravnotežju držav, ne verujemo pa, da bi se Rusija vmešavala v to vprašanje.

Mala gospodarska antanta

Praški januarski konferenci gospodarskih ekspertov in političnih zastopnikov Male antante posvečal tudi socialnodemokratski tisk posebno pozornost. Ni se obotavljaj opozarjati na dosedanje posamezne poizkuse gospodarskega zblizanja Čehoslovaške, Rumunije in Jugoslavije ter zlasti poudarjati, da so bili dosednji poizkusi še nepopolni. Politični blok teh držav bi brez zadostne gospodarske podlage nikdar ne bil trden in živahen ter bi se zlasti ne mogel uspešno upirati rafinirani agitaciji proti miru za revizijo mirov-

nih pogodb. Socialni demokrati zastopajo konsekvantno politiko razširjenja gospodarskih pogodb in ima na tem tudi delavstvo velik interes. Urediti je pač treba trgovinske pogodbe, da ne bodo več pasivne. Zaradi tega sprejema delavstvo rezultate praške konference z zadovoljstvom na znanje, ker so se s to konferenco domala za petdeset odstotkov izboljšali trgovski odnošaji med državami Male antante. Da se je ta uspeh dosegel in napravil začetek, ni najmanjša zasluga socialnodemokratske stranke.

Zbor poljske socialne demokracije

V dneh od 2. do 4. februarja t. l. se je vršil v V a r š a v i na Poljskem 23. redni kongres poljske socialdemokratske stranke. Na dnevnem redu so razprave o sedanjih političnih situaciji, o načinu boja poljske socialistične stranke, posvetovanja o agrarnem programu in kulturna vprašanja.

Osrednje glasilo poljske socialistične stranke je »Robotnik«. S. Nedzialkowsky piše ob priliki zbor v tem listu: »Najvažnejše vprašanje zbor je problem prehoda stranke k ofenzivi. Politična situacija v Poljski je sedaj sledeča: Sanačni tabor obvlada v tej dobi vse javnopravno življenje. Toda javno mnenje je proti sanačnemu taboru. Sanačni program ni obvladal krize. Ni se posrečil načrt vladnega tabora, da bi bile razbite bojne razredne organizacije in da bi stopile na njihova mesta vladne zveze; ravnotako je propadel poskus nadomestiti s takšnimi vladnimi zvezami revolucije kmečke zveze. Vladnim strankam se ni posrečilo dobiti vpliv na široke mase in tako so vladni poskusi v vseh smereh propadli.«

Doma in po svetu

Avstrijski delegat s. dr. Renner se je vrnil s kongresa Socialnodemokratske stranke Jugoslavije v Beogradu skupno s slovenskimi sodrugimi delegati v nedeljo popoldne in se nato ustavil v Zagrebu. Od tam se je v torek vračal na Dunaj skozi Maribor, kjer so ga zopet pozdravili mariborski sodrugji.

»Delavska Politika« v Beogradu. Ob priliki kongresa socialnodemokratske stranke v Beogradu smo izvršili tudi lepo propagando za naša časopisa »Delavska Politika« in »Volksstimme«. Delegati so vzeli s seboj par sto izvodov ter so dobili oba lista zlasti vsi inozemski delegati, a ostale izvode so marljivi beograjski sodrugji kolportirali tekem dvodnevne zborovanja med zborovalci in vse razprodali. Posebno sodrugji iz Banata so se zanimali za našo »Volksstimme«, ker so med tamšnjimi Nemci razširjeni samo nemško-nacionalni časopisi in je živa potreba delavskega nemškega lista za ondotno nemško delavstvo. »Delavska Politika« pa je krožila med srbskimi sodrugji iz roke v roke. Na povratku iz Beograda pa so delegati zbrali Din 153.75 za tiskovni sklad.

Domisljivost avstrijskih krščanskih socijalcev. Z ozirom na oklice vodstva avstrijske socialnodemokratske stranke, da je stranka pripravljena sodelovati pri reformah republikanske ustave, toda ustavo, odgovarjajo krščanski socijalci izziva-joče, da bodo s socijalnimi demokrati sodelovali, če vstopijo v »patriotično fronto«, toda brez svojih voditeljev. Krščanski socijalci bodo na to čakali, a končno bodo sami najbolj tepeni. — To so metode klerikalizma in podobnih tvorbo.

Slovaški komunisti so napadli nemškega konzula v Košicah. Vdrli so v njegov urad, kjer so razbili vso opravo, konzula samega so pa nabili, češ, naj čuti, kako delajo s ko-

munisti v Nemčiji. Policiji se je posrečilo kolovodje napada aretirati.

Tudi konkordat ne pomaga. Na kardinala Faulhaberja v Münchenu, ki je v svojih pridigah obsojal razizem, je bil izvršen atentat. Streljali so nanj skozi okno njegove palače, a ga niso zadeli. Katoliški »Volksvereinshaus« v Münchenu so z vsemi objekti in premoženjem nacionalni socijalisti zaplenili in razvili na njem hakenkrojaško zastavo.

Nemški izvoz je padel v prvem letu Hitlerjevega vladanja od 90.2 milijona na 50.35 milijona mark.

»Panevropa« v Nemčiji prepovedana. Nemška vlada je prepovedala uvoz in razširjanje vseh spisov grofa Coudenhova-Kalergija, ki propagirajo idejo Panevrope — zveze evropskih držav.

Člani hitlerjevskih napadalnih čet razširjajo marksistične letake. Zadnjič je na nekem shodu sam Hitler priznal, da marksizem v Nemčiji še ni mrtev, ampak se marksistična literatura v milijonih in milijonih izvodih razliva preko vse države. In kar sedanji vladi najbolj povzroča skrb, je dejstvo, da je nemška tajna policija zadnji čas v mnogih slučajih morala aretirati celo člane hitlerjevskih napadalnih čet, ki so bili zasajeni pri razširjanju marksističnih letakov. To tudi ni nič čudnega, če se pomisli, da se je življenjski standard nemškega prebivalstva v zadnjem letu občutno znižal, da zavzema splošna beda vedno širši obseg, da so se plače delavcev in nameščencev znatno znižale, da cene življenjskim potrebščinam naraščajo, da je delavstvo z novim »delavskim pravom« nezadovoljno in razočarano in da je število brezposelnih v januarju zopet poraslo za 700.000. Hitlerizem se vzdržuje samo še s silo.

Pospešeno oboroževanje Amerike. Parlament v Washingtonu je sprejel zakonski načrt, ki predvideva pospešeno gradnjo 102 vojnih ladij in 1184 vojnih hidroavijonov. Tudi število pilotov se mora zvišati za 50 odstotkov. Kot prvi obrok za te dobave je bil dovoljen kredit 95 milijonov dolarjev za letala in 400 milijonov za vojne ladje.

Maribor

Češki delegat s. Josip Jirout se bo vračal s kongresa Socialnodemokratske stranke iz Beograda v Prago skozi Maribor in se bo danes, v sredo, dne 7. februarja ustavil v našem mestu ter imel ob 18. uri v dvorani Delavske zbornice informativno predavanje v socialnem položaju v čehoslovaški republici. S. dr. Winter pa se je žal moral po nujnih poslih vrniti takoj domov.

PREDAVANJE »SVOBODE« se v sredo, dne 7. februarja ne bo vršilo. Pač pa vabimo vse stalne obiskovalce naših predavanj in diskusij, da se sigurno udeležijo predavanja, ki ga bo imel s. Jirout, glavni urednik soc. lista »Nove dobe« iz Plzna (čehoslovaška) o temi »DELAVSKO GIBANJE NA ČEHOSLOVAŠKEM«. To predavanje se bo začelo TOČNO OB 6. (18.) URI in ne ob 20. uri, kakor običajno.

Pevski odsek pekovskih pomočnikov je v soboto zvečer priredil svojim prijateljem in simpatizerjem v prostorih pri »Gambriinu« intimno družabno zabavo, ki jo je posetilo rekordno število zavednih sodrugov in sodružic, kakor tudi pripadnikov pekovske obrte. Naši vrli pevci-pekci so skrbeli za neprisljano zabavo; pod spretno taktirko svojega pevovodje Cibica so zelo lepo zapeli več lepih narodnih pesmi. Pevski zbor je zadnji čas v vsakem pogledu vidno napredoval. Mnogo navdušenega odobrava-

nja je izzval zlasti harmonično ubrani kvartet, s ciklom narodnih pesmi. Tudi pevski tamburaški zbor pod vodstvom s. Premuzaka se je kar najbolje izkazal. Člani pevskega zbora so predvajali tudi troje komičnih slovenskih kupletov, ki so bili dobro podani, vsebinsko pa spadajo še v prejšnje stoletje. Od bratskih društev smo opazili korporativno zastopano »Frohsinn« in »Svoboda«, ki je v posebni sobi zapela več pesmi. Prirejen je bil tudi srečolov, ki je bil bogato založen zlasti s produkti pekovske obrti. Vedra in neprisiljena zabava pri »Gambrinu« je trajala do poznega jutra.

Dolfe Ogrizek, vodja vitezov Narodne odbrane, je začel zadnji čas zopet stopati v ospredje in v javnost ter napada levo in desno. Bil je nedavno celo v Ribnici na Poh., kjer je govoril v družbi še nedavno zagriženega marksista gosp. Mikeca, sedaj uslužbenega v Tumpeljevi zadrugi železničarjev in učitelja Gačnika iz Guštanja. Gosp. Ogrizek se je pri tem celo spominjal dogodkov iz časov, ko se je udeležil slovitega podjetja »Orjunašev« proti slovenski tiskarni Sv. Cirila v Mariboru. Gosp. Ogrizek je črkoslikar v delavnici drž. žel. in tudi podpredsednik mariborske podružnice nacionalnih železničarjev. Ker gosp. Ogrizek stalno izpada proti nam in si je izbral zlasti dogodke pri »Orjuni« za izhodišče, svoje najnovejše nacionalne politike, mu bomo v kratkem posvetili malo več pažnje, kakor hitro bo za to prostora. »Dolfe, wie kanst Du so was sagen?« — Se še spominjate Vi, ki ste baje tudi mnenja, da morajo slovenski železničarji z nemškimi ženami ven iz naravnih stanovanj?

5000.— Din za izstavitev od dela. Mi smo že parkrat opozorili na določilo § 220 obrtnega zakona, ki določa, da morajo delodajalci plačati mezdo, če izstavijo delavce od dela brez predhodne zakonite 14-dnevne odpovedi. Ta paragraf namreč določa, da mora dobiti službojennik vsaj mezdo izplačano, če je zadržan opravljati službo po krivdi služboдавца. Vkljub temu se take izstavitve, Nemci pravijo »Aussetzung«, ponavljajo. Te dni je bila izdana v takem slučaju od mariborskega sreskega sodišča sodba, s katero je bil neki tovarnar obsojen, da mora plačati delavki 5000.— Din na mezdi, ker jo je izstavil od dela in je potem delavka več mesecev hodila zastoj sprave, kedaj bo njen stroj prost, pa so jo neprestano odpravljali s praznimi obljubami, ne da bi ji bili službo odpovedali. Tovarnar je moral plačati končno tudi še mezdo za 14-dnevno odpovedno dobo, ko se je delavka naveličala čakati in je zahtevala službeno knjigo.

Trbovlje

Resnica v oči bode. Meščansko časopisje hvali vsakogar, tudi takšne, ki ne zaslužijo, samo da si lahko kujejo njegovi pripadniki iz tega svoj politični kapital. Mi smo pa mnenja, da je treba resnico poročati o ljudeh, dokler živijo in tudi, če jih ni več med nami. Očividno se drži gesla meščanskih časopisov tudi dopisnik »Jutra« iz Trbovelj, ki je mislil, da je treba hvaliti vse, kar je na zunaj »nacionalno«, na znotraj pa gnilo in smrdi. »Delavska Politika« je napisala popolno resnico, in če se po mnenju »nacionalnih« z resnico krši načela pietete, potem ni čudno, da je današnja družba prepojena z lažjo in hinavščino; in tako vzgojo tako vneto zagovarja »Jutra« s svojim dopisnikom iz Trbovelj. Ker dopisnik »Jutra« ne ve, kdo je zaveden, ga pač moramo poučiti: Zaveden je tisti, ki je dober državljan, dober človek in sodelavec in ki ne nosi zmeraj na jeziku, da je »nacionalist«. Zaveden je tisti, ki ne odjeda kruha svojim sodelavcem s pretiravanjem akordov, potem se pa skriva v narodni strokovni zvezi. Zaveden je tisti, ki si pod najhujšim pritiskom s strani »narodnih« upa javno izpovedati svoje prepričanje. Zaveden je tisti, ki ne posnema ptičja selivca iz stranke v stranko, iz organizacije v organizacijo. Zaveden je tisti, ki pred vsemi in povsod zagovarja delavske pravice. Zaveden je tisti, ki ne išče korita v strankah in organizacijah. Zaveden je tudi tisti, ki svojega prepričanja ne proda za kozarec vina, ali pa za hinavsko-prijazno besedo svojega predpostavljenega itd. itd. Ponosni smo, da imamo v Trbovljah pretežno večino takšnih zavednih sodrugovrudarjev. Da se dopisniku »Jutra« v bodoče ne bo treba pritoževati, da mi ne povemo enega ali drugega, zato mu ustrežemo s tem, da mu tudi povemo, koga smatramo za nezavednega. Evo jih: Nezaveden je tisti, ki govori, da bi bil rad mesar, da bi zaupnike klal. Nezaveden je tisti, ki govori, da bi rad delavcem prste lomil v »šraufstoku«. Nezaveden je tisti, ki govori, da bi rad dobil karabinko in streljal zavedne delavce. Nezaveden je tisti, ki gre k »narodnim« samo zato, da bi dobil pri rudniku mesto paznika ali vsaj predelavca. Nezaveden je tisti, ki misli, da bo naredil več šihov zato, ker je pri »narodnih«. Nezaveden je tisti, si pretepava svoje otroke in ima priležnice, pri »narodnih« pa zastavo nosi. Nezaveden je tisti, ki je preromal vse stranke in organizacije. Nezaveden je tisti, ki zastopa delavce v občinskih prehranjevalnih odborih in ne glasuje za nabavo moke za rudarje itd. itd. Sedaj imate primerov na izobiro, da boste lahko odločili, kam kdo spada.

Dobrava

Kakor smo že poročali, je bilo v naši tvornici elektrod, ki je last KID, dne 13. jan. t. l. odpovedano službeno razmerje vsemu delavstvu na 14 dni. Pozneje je bila ta odpoved za 37 profesionistov in kvalificiranih delavcev preklicana. Ker je organizacija obvestila o tem v poštev prihajajoče oblasti, je dne 25. jan. prišel zastopnik Inspekcije dela, g. inž. Gorjanc, da na licu mesta prouči položaj. Takoj, ko se je zglasil g. zastopnik Inspekcije dela v spremstvu oblastnega tajnika Saveza s. Leskovška na generalni direkciji v namenu, da povprašata o vzroku te odpovedi, jima je bilo že sporočeno, da se je odpoved tudi za ostalo delavstvo preklicala. Le 8 žensk se na noben način več ne more zaposliti in se jih bo moralo reducirati. O vprašanju, ali naj bo Bucek Jože v bodočem letu glavni zaupnik, se je popoldan vršila tozadevna razprava. Na tej razpravi se je šele pokazala vsa plitkost spora. Reči se pa tudi mora, da gre za sluzga, da je bil tako kmalu dosežen sporazum, v prvi vrsti g. Inspektorju, ki se je odločno postavil na § 108. zakona o zašč. delavcev, kjer jasno pravi: Delavstvo ima pravico svobodno izvoliti svoje zaupnike in nikdo nima pravice v to posegati ali vplivati nanje, koga naj izvolijo. Na drugi strani se je pa tekom razprave tudi pokazalo mnogo dobre volje na obeh nasprotnih straneh. Kljub temu, da je zadeva v začetku izgledala zelo napeto, se je vendar dosegel lep sporazum, v katerem ni niti zmagovalca, niti premaganca, pač pa je moralo vse kloniti pred citiranim paragrafom. Bucek Jože je h koncu podpisal izjavo, da se zaveda tega, da je lansko leto napram g. ravnatelju v razburjenju rabil besede, ki niso bile na mestu, ki pa niti izdaleka niso bile namenjene njemu, pač pa nekemu tretjemu. Ta izjava Bucka se je potem tudi v navzočnosti g. ravnatelja na sestanku tovarniških delavcev delavstvu prečitala in s tem je bil končan zadnji akt v tem sporu, v kolikor, ga morda ne bo kdo hotel strankarsko izrabljati (pa se bo pošteno opekli). Za nas je s tem zadeva likvidirana povoljno in častno, prav tako pa tudi za podjetje.

Žensko gibanje

Zveza delavskih žen in deklet, podružnica Maribor, je priredila v nedeljo, dne 4. februarja, ob 15. uri v dvorani Delavske zbornice za svoje članice in njim priključene hišne posle ter za ostale prijateljice in prijateljice delavskega ženskega pokreta lepo uspešno čajanko. Prostor je bil veliko premajhen in so morali zakašnjenci vsled tega oditi. Da je prireditev tako lepo uspešna, gre predvsem zahvala tamburaškemu odseku pekov, kakor tudi pevskemu zboru »Svoboda«, ki sta s svojim sodelovanjem pripomogla k tako prijetnemu razpoloženju. Tudi ne smemo pozabiti naše male Klepove Albince, ki je korajžno nastopila z deklamacijo. V najboljšem razpoloženju je bila čajanka ob 19. uri zaključena z željo vseh, da bi se naj slične prireditve trajno udomačile.

Razbijanje podunavskega bloka

Povsem razumljivo in naravno je, da tvorijo vse dežele v podunavski kotlini: Čehoslovaška, Avstrija, Madžarska eno gospodarsko celoto z balkanskimi deželami. Žal, da se vrši proti tej skupnosti borba, čeprav je nujna potreba teh malih gospodarstev.

Prav te dni sta se vršila dva poizkusa, da se to gospodarstvo združi. V Pragi se je vršila konferenca gospodarskih zastopnikov dežel male antante: Čehoslovaške, Jugoslavije in Rumunije. Popolnoma prav je, da se vse te dežele gospodarsko tesneje združujejo. Toda te dežele tvorijo obroč okoli Madžarske in Avstrije. Gotovo pa je, da v to skupnost ne pojdejo ne Avstrija in ne Madžarska.

Ob istem času pa je prišel na Dunaj predstavnik italijanske fašistične vlade minister Suvich. Italijanska vlada je pripravljena, da pomaga klerikalnemu fašizmu na Dunaju, da se ubrani Hitlerjevega fašizma v Berlinu. Italija obljublja, da bo z vojno silo garantirala neodvisnost Avstrije pod pogojem: da se Avstrija mora združiti v poseben blok z Madžarsko zaradi boljšega sodelovanja z Italijo. To je v bistvu razbijanje gospodarske celote v podunavski kotlini na dva konkurenčna dela.

Povsem je pogrešen izgovor, da moreta dva bloka pozneje skleniti sporazum. Sporazum bo pozneje tim težji, v kolikor vsak blok bolj razvije v boju proti drugemu bodisi industrijo ali pa kmetijstvo, ki bi se

drugače in takoj dosegel, če bi obstojala gospodarska skupnost v celi podunavski kotlini.

Če hočejo male države na jugovzhodu Evrope, da pravilno rešijo svoje življenjske probleme, tedaj morajo predvsem stremeti za tem, da se osvobode gospodarstva velikih sil nad seboj. Vmešavanje velikih sil v podunavska in balkanska vprašanja ima edin namen izkoriščanja malih držav v tem delu zemlje kot pionir in igrač v njih mednarodni politiki. Iz tega

nezavidljivega položaja se male države morejo rešiti le samo v medsebojni zvezi. Če bi tej zvezi pristopile vse te države z dobro voljo, bi te zveze z ozirom na podunavske kakor balkanske dežele, ne bilo težko ustanoviti. Med temi deželami namreč ni nikakršnega gospodarskega in ne političnega vprašanja, glede katerega bi se ob dobri volji ter da se obvaruje mir in prizna pravica, ne moglo povoljno rešiti.

Po »R. N.«, B.

Iz razprave tožbe Narodne odbrane „radi Prügelbande“

Zadnjič smo objavili sodbo v tožbi Krajevne odbora NO v Prevaljah proti delavcu M. V., ker je rekel napram drugemu delavcu, da je NO »Prügelbanda«.

Danes objavljamo prepis zapisnika o tej sodni razpravi, ki glasi:

V. M., delavec, Guštanj:

»Ne čutim se krivega in se zagovarjam tako, kakor v svojem dokaznem predlogu pod r. števil. 4.« (Ta zagovor obtoženega bomo objavili prihodnjič. Op. ur.)

Dokazovanje:

Priča Mesner Avgust, delavec, Guštanj:

»Dne 24. oktobra 1933 me je obdolženec med drugim najprvo v pogovoru med delom v tovarni v Guštanju vprašal, če sem pri državni stranki. Razgovorjala sva se tudi o dogodkih v Mariboru ob priliki volitev v Delavsko zbornico, ko je bil shod socialistov od napadalcev razbit. Ker je začel obdolženi zatrevati, da so shod razbili prištaš NO, da so šli isti s koli v gostilno in zborovalce razgnali ter shod razbili, sem ga jaz vprašal: »Kako si rekel?« Obdolženec mi je nato odgovoril dobesedno: »Narodna odbrana je Prügelbanda.« Ker sem se jaz nad tem razburjal, je obdolženec dobesedno ponovil: »Še enkrat rečem, da je Narodna odbrana Prügelbanda in lahko to vsakemu

v obraz povem, ker sem to čital v časopisu.« Na moje vprašanje »V katerem časopisu«, mi je obdolženec odgovoril »V časopisu »Volksstimme«.

Po zaslišanju se je pričlo zapriseglo.

Ugotovi se, da je obdolženec med zasliševanjem prič Mesner Avgusta le-temu očital in sicer trikrat, da laže, enkrat da je laž, kar je govoril in enkrat, da je po krivem pričal.

Priča Mesner Avgust predlaga radi gornjih žaljk kazenski pregon zoper obdolženca in njega kaznovanje.

Sodnik izda

rešitev,

da se postopanje zoper obdolženca radi pri tej ustni razpravi storjenega kaznivga dejanja izloči in zadevo pošlje po končani razpravi državnemu tožilstvu.

Zastopnik zasebne tožilke predlaga kaznovanje obdolženca, obdolženi oprostitev. Sodnik prečita sodbo z glavnimi razlogi in poda pouk o pravnih lekih. Obdolženi prijavi zoper sodbo priziv zbog odločbe sodišča o krivdi in kazni, prosi za prepis sodbe, ki se naj pošlje zagovorniku dr. Avg. Reismanu.

Sklep in podpis.

Sresko sodišče Prevalje.

Karlovšek I. r.

Jezernik I. r.«

Nezmislčnost delavskih kompanij

Kaj ko bi zbrali v kompanije tiste, ki udobno živijo, pa nič ne delajo

Nekateri, ki smatrajo vsakega nezaposlenega delavca za »delomrže-neža«, se silno zavzema za uvedbo delavskih oddelkov, kamor bi zganjali neprijetne ljudi,

Kako nezmislčno je uvajanje takih oddelkov, potrjuje nemški zgled.

V Nemčiji se namreč nezaposlenost ni omilila, dela je vedno manj. V delavske oddelke uvršča režim svoje nasprotnike s silo, ali, ker je beda velika, se tisoči in tisoči delavcev (na tisoče) prostovoljno prijavlja v te oddelke. Toda, kaj javlja »poveljstvo« tega oddelka?

»V zadnjem času je moralo poveljstvo odkloniti nad 16.000 delavcev, ki so se prijavili za delo in do 25. februarja t. l. sploh ne sprejema nobenih prijav.«

To je eklatanten praktični dokaz, kako nezmislčno je snovati prisilne delavske oddelke in kako predrzno demagogijo uganjajo oni, ki take oddelke zagovarjajo.

Če ne posluje gospodarstvo, se z delavskimi oddelki ne odpravi nezaposlenost. Torej, kam naj gredo potem »postopači in delomržeži«, ki zunaj ne dobe dela, v delavske oddelke jih pa tudi ne marajo sprejeti, ker jih kapitalistično gospodarstvo ne rabi? Kam?

Vsi letni naročniki »Radiowell« dobe **zastonj**

14 karatno originalno americkansko

zlato nalivno pero

ali pa Kürschnerjev ročni leksikon, (900 strani, 32 tabel) ali eno prvovrstno radijsko cev.

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled »Radiowell«. Naroča se Administration der »Radiowell« Wien I, Pestalozziggasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in ima lepo urejene poučne tehnične članke.

Ptuj

Težke telesne poškodbe je zadobil dne 31. januarja t. l. delavec S. pri opravljanju svojega dela v mestni parni žagi. Strojnik je spravil stroj v pogon, pri čemer so jermeni transmisijske zgrabili omenjena delavca, preden se je zamogel umakniti. Zadobil je hude poškodbe po celem telesu, tako, da se mora zdraviti v bolnici. Ta nezgoda je nov opomin nadzorni oblasti, da naj strogo pazi na to, da bodo pri strojih zaposleni predvsem delavci s potrebno kvalifikacijo.

NAŠIM OTROKOM ne bi smeli dajati druge pijače kakor Kathreiner Kneippovo sladno kavo s Pravim »Frankovim« pridatkom, kuhano v mleku!

Razno

Vodstvo radijske oddaje v Ljubljani razpisuje za svojega desetisočnega naročnika nagrado v obliki zlate ure. Ker se bliža število naročnikov naglo številu 10.000, vabi vodstvo vse zainteresente, da čimprej postanejo naši naročniki. Desetisočnega naročnika čaka zlata ura.

Zemun podpira delavska društva. »Jutarnji list« poroča, da je sklenil občinski svet mesta Zemuna na svoji zadnji seji za proračun nakloniti delavskemu pevskemu društvu »Sloga« večjo podporo v svrhu podviga delavske kulture. Istočasno pa je občinski svet odklonil zahtevano podporo društvu »Dobra volja«, »Rdečemu križu« in Odboru za prireditev sokolskega zleta v Zagrebu, češ, da je mesto že lansko leto veliko prispevalo za telovadnico tamošnjega Sokola.

Usnjate rokavice v veliki izbiri

tu in inozemske nogavice po nizkih cenah.

Trgovina z rokavicami in stezniki

Marija Sieber,

Maribor, Glavni trg 14, preje Gosposka 9

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon števil. 2324.